

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

**ВЕЋУ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ ПРАВНО- ЕКОНОМСКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду од 20. 02. 2025. године, именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидаткиње Кристине Дуканац под насловом **„Исламистички екстремизам у Републици Северној Македонији од распада СФРЈ до данас”** у саставу:

1. проф. др Драган Симеуновић, (Факултет политичких наука)
2. проф. др Ненад Путник (Факултет безбедности)
3. доц. др Дејан Јовановић (Факултет политичких наука)

Комисија је прегледала и оценила наведени докторски рад и на основу мишљења свих њених чланова, Наставно-научном већу Факултета политичких наука подноси следећи:

РЕФЕРАТ О ЗАВРШЕНОЈ ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Кристина Дуканац је рођена 28. новембра 1995. године у Чачку. Академско усавршавање започиње 2014. године у Београду уписом основних академских студија на Академији за националну безбедност, које завршава 2018. године са просечном оценом 9,66 и звањем дипломирани менаџер безбедности. Током студирања усавршава енглески и

немачки језик, док се основно служи француским и шпанским језиком. Досадашње образовно искуство употпуњује мастер академским студијама на Академији за националну безбедност, које уписује 2018. године. Предвиђеним планом и програмом завршава мастер академске студије 2019. године са просечном оценом 9,80. Даље научно академско усавршавање наставља уписом докторских академских студија на Факултету политичких наука током 2020. године у оквиру програма на студијама политикологије. Области научног интересовања су јој политичко насиље, тероризам, исламистички екстремизам и међународни односи.

Паралелно са наведеним академским образовањем и тежњом ка научном истраживању, остварује професионално ангажовање при Влади Републике Србије на пословима безбедности од 2021. године.

Објављени радови:

- “Comparative analysis of European legislation of prevention terrorism financing through cryptocurrencies”, Наука и друштво, Београд, бр. 2/2020, стр. 86-103.
- „Финансирање тероризма посредством криптовалута“, Национална безбедност, Београд, бр. 11/2020, стр. 97-109.
- „Улога независних регулаторних тела у борби за спречавање прања новца и финансирања тероризма на простору Републике Србије“, Национална безбедност, Београд, бр. 14/2021, стр. 103-119.
- „Упоредна анализа исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији и Републици Албанији од 2001. године до данас“, Национална безбедност, Београд, бр. 16/2022, стр. 39-55.

2. Основни подаци о дисертацији

Докторска дисертација **„Исламистички екстремизам у Републици Северној Македонији од распада СФРЈ до данас”** кандидаткиње Кристине Дуканац обухвата 264 стране стандардног формата. Рад је подељен на девет поглавља. Прво поглавље носи наслов *Увод и методолошки оквир*, (стр. 1-17). Друго поглавље носи наслов: *Одређење појма исламистички екстремизам* (стр. 17-28) и има два потпоглавља: *Исламистички*

екстремизам (стр. 21-26), *Узроци исламистичког екстремизма* (стр. 26-28). Треће поглавље насловљено је: *Разликовање исламистичког екстремизма од сродних феномена* (стр. 28-52) и има осам потпоглавља: *Фундаментализам* (стр. 28-32), *Национализам* (стр. 32-36), *Радикализам* (стр. 36-39), *Исламизам* (стр. 39-41), *Вахабизам* (стр. 41-43), *Джихадизам* (стр. 43-46), *Салафизам* (стр. 46-47), *Тероризам* (стр. 47-52). Четврто поглавље насловљено је *Релације исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији са простором и становништвом Републике Србије (посебан осврт на Косово и Метохију), Републике Албаније и Републике Турске* (стр. 52-109) и има три потпоглавља: *Историјске претпоставке исламистичког екстремизма у Републици Србији (посебан осврт на Косово и Метохију)* (стр. 52-72), *Историјске претпоставке исламистичког екстремизма на простору Републике Албаније* (стр. 72-91), *Историјске претпоставке исламистичког екстремизма на простору Републике Турске* (стр. 91-109). Пето поглавље носи наслов *Фактори радикализације који воде ка исламистичком екстремизму* (стр. 109-134) и има шест потпоглавља: *Такфирска идеологија у Републици Северној Македонији* (стр. 109-111), *Фактори радикализације који воде ка исламистичком екстремизму у Републици Северној Македонији* (стр. 111-118), *Регрутација појединаца ка исламистичком екстремизму* (стр. 118-121), *Карактеристике радикализованих појединаца* (стр. 121-123), *Страни борци* (стр. 123-130) и *Оснивање вахабијских центара у Републици Северној Македонији* (стр. 130-134). Шесто поглавље носи наслов *Безбедносне импликације исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији* (стр. 134-163) и има три потпоглавља: *Однос исламистичког екстремизма и организованог криминала* (стр. 134-139), *Ширење верске пропаганде* (стр. 139-151), *Спречавање исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији* (стр. 151-163). Седмо поглавље носи наслов *Фактори подстицања и спутавања исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији* (стр. 163-188) и има четири потпоглавља: *Фактори подстицања исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији* (стр. 163-171), *Финансирање исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији* (стр. 171-176), *Деловање Гуленових присталица у Републици Северној Македонији* (стр. 176-182), *Фактори спутавања исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији* (стр. 182-188). Осмо поглавље носи наслов *Студија случаја - Манифестација исламистичког екстремизма у*

Републици Северној Македонији током 2001. године (стр. 188-224), и има седам потпоглавља: *Узрок сукоба из 2001. године у Републици Северној Македонији* (стр. 188-193), *Мотиви и циљеви сукоба из 2001. године у Републици Северној Македонији* (стр. 193-198), *Ослободилачка национална армија (ОНА)* (стр. 198-203), *Манифестација сукоба из 2001. године у Републици Северној Македонији* (стр. 203-208), *Завршетак сукоба из 2001. године у Републици Северној Македонији* (стр. 208-211), *Охридски оквирни споразум* (стр. 211-219) и *Последице сукоба из 2001. године у Републици Северној Македонији* (стр. 219-224). Девето поглавље носи наслов *Закључак* (стр. 224-234).

Поглавља су систематично, тамо где је оправдано, подељена на већи број одељака, чиме је учвршћена структура и олакшано читање рада. Списак коришћене литературе заузима 15 страна (стр. 234-249). Докторска дисертација представља заокружену логичку целину у научном, стручном и методолошком смислу. Увидом у евиденцију Факултета политичких наука и Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић” у Београду, утврђено је да до сада није брањена докторска дисертација под тим насловом.

3. Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања докторске дисертације **„Исламистички екстремизам у Републици Северној Македонији од распада СФРЈ до данас“** кандидаткиње Кристине Дуканац има своје теоријско и своје операционално одређење предмета. Теоријски гледано, предмет дисертације постављен је тако да одговара предмету истраживања науке о политици. Исто тако, предмет овог истраживања спада у област политичких наука и кандидаткиња је овом проблему приступила интердисциплинарно. Дуканац је комбиновала сазнања и искуства теорије политике са дисциплинама из области идеологија, теорије политичког насиља и студија религије, а посебно студија безбедности. Кандидаткиња поставља концепт екстремизма у центар свог теоријског оквира обогаћен разматрањима из теорије реализма у међународним односима и теорије феминизма којим се осветљава улога жена у борби против екстремизма. Теоријски оквир је успешно искоришћен да се предложеном општом хипотезом одговори на истраживачко питање.

У оперативном одређењу предмета кандидаткиња своје временско одређење предмета истраживања одређује на период између 1991. и данас. Период истраживања почиње тренутком када Северна Македонија престаје да буде део Југославије и постаје независна држава.

Предмет истраживања је просторно одређен на Западни Балкан у ширем смислу јер ће се изучавати појаве исламистичког екстремизма у ширем региону, а у ужем смислу на територију Републике Северне Македоније.

Из увида у написану дисертацију, Комисија закључује да је кандидаткиња, суочена са бројним потешкоћама успешно и аналитички приступила расположивој грађи, доносећи логички исправно изведене импликације своје анализе, уобличавајући је у кохерентну форму, и обрадивши све кључне аспекте исламистичког екстремизма, као и утицај тог феномена на Републику Северну Македонију.

Научни циљеви докторског истраживања кандидаткиње Кристине Дуканац су научна дескрипција, научна класификација, научно објашњење и научно откриће. Научном дескрипцијом кандидаткиња је прецизно и систематично описала догађаја који су претходили или били резултат исламистичког екстремизма, потенцијалне и постојеће актере исламистичког екстремизма и њихову улогу, као и начин финансирање исламистичког екстремизма на простору истраживања. Дуканац је, потом, приступити научној класификацији узрока, фактора и фаза радикализације појединаца и група ка исламистичком екстремизму, положају легалних и развоју нелегалних исламских заједница, те се даје преглед организација које посредно или непосредно учествују у финансирању исламистичког екстремизма на датом простору. Кандидаткиња је, користећи резултате дескрипције и класификације, приступила научном објашњењу узрока појаве и развоја исламистичког екстремизма на простору Републике Северне Македоније и шире региона Западног Балкана. На крају, кандидаткиња научно откриће заснива на новим научним сазнањима поткрепљеним емпиријским налазима, који проистичу из истраживачког рада. Кандидаткиња је у својој дисертацији у мањој мери пружила велика научна открића, али је у већој мери приказала како се на систематичан начин дошло до сазнања која указују да је феномен исламистичког екстремизма на простору Републике

Северне Македоније значајан, те колико је његово сагледавање неопходно ради успостављања безбедног окружења на Западном Балкану.

Друштвени циљ истраживања је унапређење способности институција за превенцију и борбу против исламистичког екстремизма како у Републици Северној Македонији тако и у ширем региону Западног Балкана. Другим речима друштвени циљ је допринос на плану систематизације знања на ову тему кроз призме борбе против савременог тероризма и екстремизма уопште у циљу заштите политичке безбедности и територијалног интегритета.

У свом истраживању Кристина Дуканац је дошла до низа значајних закључака, изложених прегледним и јасним научним стилом. Вишеструка сложеност предмета научног проучавања захтевала је од кандидаткиње не само да истражи конкретне историјске и друштвено - политичке узроке исламистичког екстремизма већ и да се избори са значајним истраживачким потешкоћама, имајући у виду неистраженост теме и још увек недоступну архивску грађу у пуном обиму. Кандидаткиња темељи своје истраживање на грађи аутора који су проблем истраживали из других научних области, пазећи притом да их интерпретира у кључу политиколошке теоријске парадигме. У складу са својим одређењем предмета истраживања кандидаткиња се одлучила да примени адекватне методе за проучавање теме дисертације. На тај начин, резултати њеног истраживања доприносе стицању нових сазнања из области предмета истраживања, што је од значаја у тренутним друштвеним околностима.

4. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У својој докторској дисертацији, кандидаткиња Кристина Дуканац пошла је од основне хипотезе која гласи: *„Република Северна Македонија је изложена високом ризику од исламистичког екстремизма.“*

Из изнетог следе посебне хипотезе:

X 1.1. „Одлазак муслиманског дела становништва из Републике Северне

Македоније на страна ратишта и њихов повратак поспешују радикализацију македонског становништва.“

X 1.2. „Савремени економски, политички и безбедносни услови погодују развоју и ширењу исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији.“

X 1.3. „Исламистички екстремизам у Републици Северној Македонији је у релацији са исламистичким екстремизмом земаља западног дела Балканског полуострва.“

X 1.4. „Феномен исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији има своју специфичност због присуства Гуленових присталица на тлу те државе, што може представљати и фактор подстицања, али и фактор спутавања пораста исламистичког екстремизма у тој држави.“

Побројане посебне хипотезе представљају истраживачки оквир у којем кандидаткиња Дуканац верификовала постојећа научна сазнања. Истовремено, кандидаткиња је успела да кроз непосредно истраживање, на основу доступне научне, стручне и друге расположиве грађе систематизује и допуни досадашња сазнања по том основу, као и да пружи оригинално тумачење феномена исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији, и његовог утицаја на савремену политичку и обавештајну борбу.

Комисија констатује да је кандидаткиња научно потврдила како своју основну хипотезу, тако и из ње изведене посебне хипотезе што указује на ваљан истраживачки приступ.

Комплексност предмета истраживања и хипотетичког оквира изискивали су коришћење великог броја општих научних и основних посебних метода, као и комбиновање приступа и методских поступака.

За потребе овог истраживања кандидаткиња користи анализу, синтезу, апстракцију, конкретизацију, спецификацију и индукцију као основне методе истраживања у

политичким наукама. Кандидаткиња дакле користи и аналитичке и синтетичке основне методе.

Гледано према обухвату предмета истраживања, доминантно је то анализа садржаја. Анализа садржаја своје место у истраживању проналази у изради теоријског дела рада, који се базира на употреби писаних извора. Применом анализе садржаја се приказују чиниоци, узроци и покретачке снаге политизације ислама. Компаративном методом се упоредно сагледавају специфичности и различитости исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији. Посебно се анализирају сличности и разлика у развоју и деловању исламистичког екстремизма на простору Републике Северне Македоније, њеном региону и корелацији са исламским земљама. Применом компаративне методе се доприноси идентификовању узрока дефинисаног проблема истраживања, односно онога што узрокује угрожавање безбедности Републике Северне Македоније. Кандидаткиња користи и методу студије случаја у разраду предмета истраживања кроз сагледавање најбитнијих особина исламистичког екстремизма, ситуација и процеса, што касније одређује постојеће стање и открива узрочне факторе посматране појаве.

5. Кратак опис садржаја дисертације

Докторска дисертација кандидаткиње Кристине Дуканац на тему **„Исламистички екстремизам у Републици Северној Македонији од распада СФРЈ до данас“** структурно је подељена на девет поглавља, у оквиру којих су увод и закључак. Нека поглавља су, тамо где је то било неопходно, подељена на више потпоглавља.

Увод

У уводном делу рада кандидаткиња излаже нацрт научне замисли истраживања: формулацију проблема истраживања, предмет истраживања, научне и друштвене циљеве истраживања. Кандидаткиња у овом поглављу елаборира хипотетички оквир.

Одређење појма исламистички екстремизам

У овом поглављу кандидаткиња је одредила појам исламистичког екстремизма као полазну основу за његово препознавање и разумевање. Полази се од свеобухватне дефиниције екстремизма. При чему исламистички екстремисти себе доживљавају као чуваре верског колективитета, који своје деловање виде кроз основну функцију, односно „подстрекавање неекстремиста на насиље путем подизања нивоа њихове агресивности и њеног усмеравања на неистомишљенике“. По дефинисању појма, отвара се ново потпоглавље које ће приказати узроке исламистичког екстремизма, који се јављају као последица бројних ратова на простору бивше Југославије и доласка муџахедина као пропагандиста исламистичког екстремизма на овим просторима.

Разликовање исламистичког екстремизма од сличних појмова

Овим поглављем, кандидаткиња прави прецизну разлику између исламистичког екстремизма од сродних феномена, попут фундаментализма, национализма, радикализма, исламизма, вахабизма, цихадизма, салафизма и тероризма указујући на историјат појединачног појма, његову употребу у политичкој науци као и суштинске садржинске елементе који га разликују од појма исламистичког екстремизма.

Релације исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији са простором и становништвом Републике Србије (посебан осврт на Косово и Метохију), Републике Албаније и Републике Турске

У овом поглављу кандидаткиња приказује релација исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији са простором и становништвом земаља Западног Балкана и Републике Турске. Међу земљама Западног Балкана то је Република Србија, при чему се у раду даје посебан осврт на део њене суверене територије, односно Косово и Метохију. Ово поглавље сагледава присутност идеје Велике Албаније, која се јавља у радикалним албанским круговима у Републици Северној Македонији, чији циљ је уједињавање албанског говорног подручја на Западном Балкану у једну државу, где значајно место заузима део територије Републике Србије, односно Косово и Метохија.

Упоредна анализа геополитичког положаја Републике Северне Македоније у релацији са простором Републике Албаније указује да су изазови, ризици и претње који се односе на исламистички екстремизам у нераскидивој вези са безбедносним индикаторима

њиховог геополитичког положаја. О важности посматрања релација исламистичког екстремизма на просторима ове две земље, кандидаткиња истиче податке да се исламистички екстремизам прво појавио на простору Албаније 80-их година XX века.

Потом поглавље анализира релацију исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији са становништвом и исламистичким екстремизмом у Републици Турсој. Први кораци у стварању ових релација се уочавају у време доласка исламских муџахедина на простор Републике Северне Македоније, међу којима се издвајају пропагандисти исламистичког екстремизма и учесници оружаног сукоба. Доказујући да су у Републици Северној Македонији присутне вахабијске и салафијске верске групе, паравојне формације, разноврсна спортска, културна и друга удружења, невладине организације и друге групе и организације, кандидаткиња истражује да ли су и у којој мери корисници поменутих донација или у крајњем потенцијални механизам за пренос финансијских средстава, који се могу употребити за финансирање ширења идеја исламистичког екстремизма и активности исламистичких екстремиста и у Северној Македонији, али и шире.

Фактори радикализације који воде ка исламистичком екстремизму

У овом поглављу кандидаткиња истражује појам радикализација као процес развоја екстремизма, од успостављања идеологије до развијања убеђења о неопходности спровођења екстремистичких активности. У том случају, може се направити разлика између екстремистичке идеологије и његове акције. Истичу се објективни друштвени фактори који покрећу радикалне ставове и схватање тероризма као легитимног средства, и то: продужени нерешени конфликти, недостатак владавине права, кршење људских права, национална и верска дискриминација, политичка искљученост, социоекономска маргинализација и недостатак доброг управљања. Ради свеукупног разумевања исламистичког екстремизма сагледани су потенцијални фактори радикализације који воде ка насилном екстремизму. У овом поглављу, кандидаткиња указује и на три фазе у постепеном развоју одласка држављана Републике Северне Македоније на страна ратишта. Последњи сегмент овог поглавља обухватиће приказ статистичких података становништва Републике Северне Македоније, које је отишло на страна ратишта уз преглед повратника и званичних података о правоснажним пресудама за поједина лица. Поглавље је посебно

значајно јер нам кандидаткиња приказује појавност такфирске идеологије у Северној Македонији, као и вахабијске центре који постоје на тој територији у временском оквиру истраживања.

Безбедносне импликације исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији

Ово поглавље истражује изворе и начине финансирања активности исламистичких екстремиста, а посебна пажња је усмерена на различите криминалне активности, које представљају сталан и растући извор финансирања активности исламистичких екстремиста. Криминалне активности које служе као извор финансирања за спровођење активности исламистичких екстремиста сагледане су у оквиру кривичних дела трговина дрогом, оружјем и људима. Кандидаткиња приказује и облике и канале ширења верске пропаганде, као и активности спречавања исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији.

Фактори подстицања и спутавања исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији

У овом поглављу кандидаткиња анализира остваривање исламистичко екстремистичких активности на истраживаном простору које је условљено деловањем фактора подстицања на дату активност, односно фактора спутавања. Фактори подстицања се остварују кроз савремене екстремистичке утицаје, који садрже два правца утицаја. Први правац утицаја тиче се промовисања исламистичко екстремистичких идеја, чијем утицају доприноси глобализација остваривањем екстремистичких циљева кроз индивидуалну и/или групну интерпретацију исламистичког екстремизма, као његову промоцију и регрутовање присталица посредством штампаних и дигиталних медија на истраживаном простору. Други правац указује на неопходност истраживања модела финансирања исламистичко екстремистичких активности, међу којима посебну пажњу заузимају донације из иностранства, попут донација из Ирака, Ирана, Саудијске Арабије, Турске и других исламских земаља. У датом поглављу, кандидаткиња ће дати посебан осврт на деловање Гуленових присталица у Републици Северној Македонији, чиме се показује на који начин утичу на исламистички екстремизам у Републици Северној Македонији. Са друге стране, фактори спутавања активности исламистичког екстремизма на истраживаном

простору се остварују кроз кривичне санкције као резултат сузбијања радикалних и екстремистичких утицаја на датом простору.

Студија случаја - Манифестација исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији током 2001. године

У овом поглављу кандидаткиња је приказала студију случаја појаве исламистичког екстремизма током оружаног сукоба у Северној Македонији почетком 21. века. Дуканац детаљно анализира узроке сукоба, као и мотиве и циљеве страна у сукобу – државних институција Северне Македоније са једне стране и албанске заједнице са друге стране у облику Ослободилачке националне армије (ОНА). Посебна пажња се посвећује анализи структуре и активности те формације, потом се описује сам ток сукоба, као и његово окончање мировним споразумом у форми Охридског оквирног споразума којим је де факто Северна Македонија постала држава два конститутивна народа. Кандидаткиња завршава поглавље анализом конкретних последица сукоба са посебним освртом на последице по предмет истраживања докторске дисертације.

Закључак

У овом поглављу, кандидаткиња изводи своја закључна разматрања и изводи коначну потврду хипотетичког оквира.

6. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Методолошку основу овог рада чини теоријско истраживање које је у великој мери засновано на пажљивој анализи садржаја докумената, те научне литературе еминентних домаћих и страних аутора.

Да би квалитетно истражила предмет истраживања свог докторског рада, кандидаткиња Кристина Дуканац је морала да пре свега конструише чврст и кохерентан категоријални апарат, односно да, ослањајући се на постојећу научну литературу, теоријски концептуализује феномен исламистичког екстремизма. Затим је било неопходно анализирати бројне примарне и секундарне изворе како би се утврдиле специфичности исламистичког екстремизма на простору Републике Северне Македоније. Кандидаткиња је

показала темељно познавање рецентне научне литературе, разумевање различитих теоријских приступа као и научних метода.

Из наведеног произилази да је на основу теме, којом се као с предметом овог истраживања кандидаткиња бавила, било неопходно поставити низ основних питања и пратећих потпитања, као што су пре свега:

- Који су узроци појаве исламистичког екстремизма и како разликовати ову појаву од сличних појава као што је радикализам или тероризам?
- Да ли је оправдана хипотеза да је Република Северна Македонија изложена високом ризику од исламистичког екстремизма?
- Да ли постоје сврсиходни фактори спутавања појаве исламистичког екстремизма?
- Да ли је сукоб који је потресао Северну Македонију 2001. године био последица или узрок исламистичког екстремизма међу албанском заједницом те државе?

и на њих свакако дати и ваљане одговоре, што је кандидаткиња веома успешно и учинила.

Комисија је установила да је кандидаткиња Кристина Дуканац на основу коректно дефинисаног проблема, предмета, циљева и хипотеза истраживања на задату тему остварила у свом докторском раду **следеће резултате и научни допринос:**

Кандидаткиња је изабрала веома значајну и актуелну тему која није довољно истраживана и аргументовано је указала на потребу да се на један свеобухватан начин обради. Поменутом темом су се највише бавили историчари и истраживачи религије, али је остала недовољно истражена у домену политичких наука и политичке теорије, одакле произилази научна оправданост овог рада у циљу да се научни фонд о овој комплексној теми допуни, као и у теоријском настојању да се предмет истраживања додатно расветли. Постојећи радови у области политикологије нису посветили довољно пажње овом предмету истраживања. Намера ауторке није да понуди целокупну прикладну методолошку основу, већ да успостави основне смернице корисне за будуће истраживање.

Домети резултата истраживања овог проблема су, сходно постављеним истраживачким циљевима кандидаткиње, се огледали у домену верификације и критичке систематизације већ постојећих научних сазнања из области политичких наука на

предложеној тему, али и у валидној оригиналној научној дескрипцији са елементима сопственог научног објашњења.

Научни и друштвени допринос произилази из објашњења научног и друштвеног значаја истраживања, на које је већ указано.

Кандидаткиња је постигла хеуристички резултат истраживања, пре свега кроз представљање недостајућих и употпуњавање досадашњих сазнања о исламистичког екстремизму на примеру Републике Северне Македоније. Верификаторски резултат је постигнут на плану додатног објашњења и потврда теза на које је већ наишла у обрађеној секундарној литератури и досадашњим истраживањима на ову тему.

Друштвени допринос се огледа у потреби да се укаже на појаву нових изазова у области исламистичког екстремизма, нове карактеристике комуникације међу исламистичким екстремистима и спровођење њихових активности, што даље води ка свеукупним изазовима за очување безбедности Републике Северне Македоније, а последично њеног региона и шире.

Комисија констатује да је у раду примарно коришћена референтна литература еминентних домаћих и страних аутора. Број цитата и приложени списак литературе, који броји 253 библиографских јединица – научних монографија и чланака – доприносе уверењу Комисије да је кандидаткиња имала у свом раду богате документационе изворе и добро одабрану библиографску теоријску подршку. Опредељење кандидаткиње да се у свом истраживању користи референтном домаћом и страном литературом и другим документима, као и избор релевантних метода истраживања учвршћује закључак Комисије о свеобухватно исправној и модерној методолошкој усмерености кандидаткиње.

Закључак Комисије

Докторска дисертација Кристине Дуканац под насловом **„Исламистички екстремизам у Републици Северној Македонији од распада СФРЈ до данас”**, обрађује научно значајну и сложену проблематику, а постигнути резултати истраживања представљају запажен допринос у смислу ваљаног обухватања теме, с једне, и стварања могућности њеног даљег и дубљег сагледавања, с друге стране. На основу анализе и критичке оцене докторске дисертације, Комисија једногласно закључује следеће:

- Докторска дисертација под напред наведеним насловом је урађена у складу са усвојеним пројектом и одобрењем Наставно–научног већа Факултета политичких наука.
- Докторска дисертација је резултат самосталног теоријског рада и спроведеног истраживања кандидаткиње. У њој су систематизована и верификована постојећа научна сазнања о предмету истраживања и сазнања до којих се дошло спроведеним истраживањем. Она представља логичку и заокружену целину са свим неопходним елементима код овакве врсте писаних материјала, а посебно научних радова.
- Докторска дисертација кандидаткиње Кристине Дуканац представља темељну и систематску анализу појаве исламистичког екстремизма у Републици Северној Македонији. У том погледу, дисертација представља теоријски допринос политичкој науци, студијама безбедности и историји, али и друштвеним наукама уопште.
- Докторска дисертација је писана разумљивим, једноставним, стручним језиком, као и рецептивно–адекватним стилем.

Рад представља значајан научни допринос у образовно–васпитном смислу, као основа за даља истраживање у тој области.

7. Предлог Комисије

На основу укупне и критичке оцене садржаја докторске дисертације, чланови Комисије једногласно оцењују да докторска дисертација кандидаткиње Кристине Дуканац

под насловом **„Исламистички екстремизам у Републици Северној Македонији од распада СФРЈ до данас”**, представља оригинално и вредно научно дело, настало

самосталним истраживачким радом, и да као такво има довољну теоријску и практичну вредност да би могло бити јавно брањено. Имајући у виду значај истраживања и проблематике, резултате истраживања и изведене закључке, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидаткиње Кристина Дуканац, под насловом **„Исламистички екстремизам у Републици Северној Македонији од распада СФРЈ до данас”** и једногласно се опредељује да

ПРЕДЛОЖИ

1. Да Наставно-научно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду прихвати позитивну оцену докторске дисертације Кристине Дуканац под насловом **„Исламистички екстремизам у Републици Северној Македонији од распада СФРЈ до данас”** и одреди Комисију за одбрану докторске дисертације.
2. Да се стави на увид научној јавности оцењена докторска дисертација Кристине Дуканац и овај Извештај о оцени докторске дисертације да би се стекли сви услови за њену јавну одбрану.

У Београду,

20. августа 2025. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

Проф. др Драган Симеуновић

Проф. др Ненад Путник

Доц. др Дејан Јовановић